

*Deset let zakona o
ohranjanju narave*

mag. Jelka Kremesec Jevšenak

Vsebina

- ◆ priprava zakona
- ◆ pomen zakona
- ◆ izvajanje zakona
- ◆ poti naprej

Priprava zakona

Družbenopolitične razmere določajo cilje in normativno vsebino zakona.

- mednarodni in evropski nivo
- Slovenija

Odločitev o ureditvi razmerij z zakonom

- ◆ je politična odločitev o tem, da so neka razmerja tako pomembna, da jih je treba zakonsko urediti,
- ◆ Ustava RS lahko določa obveznost ureditve z zakonom (73. člen)

Potrebna znanja

- ◆ poznavanje dejanskega in pravnega stanja
- ◆ obvladovanje naravovarstvene in pravne stroke
- ◆ poznavanje slovenskega pravnega reda
- ◆ poznavanje primerljivih tujih ureditev, mednarodnega in evropskega prava

Določanje vsebine zakona

- ◆ določitev materialne vsebine zakona
  - naravna dediščina /naravne vrednote
  - biotska raznovrstnost
  - narava/naravno ravnovesje
- ◆ umestitev v slovenski pravni red
  - zgodovina varstva narave
  - odnos do ZVO, ZVKD in zakonov, ki urejajo rabo naravnih virov
- ◆ uporaba/oblikovanje ustreznih pravnih institutov
  - določitev predmetov varstva na pravno nedvoumen način
  - določitev ukrepov varstva/ neposrednih, posrednih in izvedbenih

Priprava in sprejem zakona

- ◆ osnutek zakona o varstvu narave 1.1990
- ◆ leta 1993 –sprejet zakon o varstvu okolja
- ◆ prehod področja varstva naravne dediščine v resor varstva okolja
- ◆ priprava delovnega gradiva od 1.1994 do 1998
  - 1. 1996 sprejet Zakon o Regijskem parku Škocjanske jame in Zakon lastninjenju spomenikov in znamenitosti v družbeni lastnini
  - 1. 1998 sprejet Zakon o Naravnem rezervatu Škocjanski zatok
- ◆ sprejem na Vladi RS 1. 1998
- ◆ sprejem v DZ 1. 1999

Cilji zakona

- ◆ vzpostaviti celovit in učinkovit sistem ohranjanja narave (ohranjanje sestavin biotske raznovrstnosti, ohranjanje naravnega ravnovesja in varstvo naravnih vrednot), na način, ki bo primerljiv z ureditvami drugih držav
- ◆ vzpostaviti učinkovit sistem varstva naravnih vrednot, zaradi nadomestitve obstoječe ureditev varstva naravne dediščine iz ZNKD
- ◆ urediti tiste vsebine, ki jih zahtevajo predpisi EU
- ◆ urediti tiste vsebine, ki jih je Slovenija dolžna urediti na podlagi že sprejetih in ratificiranih mednarodnih konvencij ter tiste, ki jih mora v najkrajšem času še sprejeti;
- ◆ vzpostaviti pogoje za učinkovito delovanje predpisanih pravnih sistemov ohranjanja narave.

Pomen zakona

- ◆ vzpostavil je sistem varstva narave
  - kaj se varuje,
  - kako se varuje,
  - kdo je za kaj odgovoren,
  - določil je sankcije
- ◆ opredelil je obseg javnega interesa
- ◆ določil je odnos do drugih področij
- ◆ določil je subjekte varstva
- ◆ določil je načrtovanje
- ◆ določil je financiranje

Pomen zakona

- ◆ določil je organiziranost
- ◆ ustanovil je ZRSVN
- ◆ uredil je neposredni nadzor v naravi
- ◆ uredil je status delovanja v javnem interesu na področju ohranjanja narave – varuh narave

Izvajanje

Sprejeti so temeljni podzakonski predpisi:

- določene naravne vrednote /2004
- določena območja, pomembna za biotsko raznovrstnost
  - ◆ habitatni tipi /2003
  - ◆ ekološko pomembna območja /2004
  - ◆ območja Natura 2000 /2004
- sprejeti akti o zavarovanju ogroženih rastlinskih in živalskih vrst in drugi

Neposredni ukrepi

◆ Zavarovanje

- ◆ v veljavi so ostali vsi stari akti o razglasitvah, ki se posodablajo
- ◆ sprejeti so novi akti o zavarovanju območij
  - KP Goričko, KP Sečoveljske Soline, KP Strunjan, KP Kolpa, KP Ljubljansko barje

◆ Začasno zavarovanje

◆ Pogodbeno varstvo in skrbništvo

◆ Obnovitev

◆ Označitev v naravi

◆ Omejitev ravnanj, ki ogrožajo zav. živ. vrste

Posredni ukrepi

- ◆ naravovarstvene smernice
- ◆ presoje sprejemljivosti
- ◆ prevlada druge javne koristi
- ◆ naravovarstvena soglasja in dovoljenja za posege v naravo
- ◆ omilitveni in izravnalni ukrepi

Izvedbeni ukrepi

- ◆ predkupna pravica
- ◆ soglasje v pravnem prometu
- ◆ omejitve pri pravnem prometu z državno lastnino
- ◆ razlastitev
- ◆ odškodnine
- ◆ obvezen odkup

Načrtovanje

- ◆ Nacionalni program varstva okolja
- ◆ Strategija ohranjanja biotske raznovrstnosti
- ◆ Strategija ravnanja z rjavim medvedom
- ◆ Strategija ravnanja z volkom
- ◆ Operativni program upravljanja z območji Natura 2000
- ◆ načrti upravljanja zavarovanih območij

Organiziranost

- ◆ Državni zbor RS
- ◆ Vlada RS
- ◆ Ministrstvo za okolje in prostor
  - Agencija RS za okolje
  - Inšpektorat RS za okolje
- ◆ druga ministrstva
- ◆ Zavod RS za varstvo narave
- ◆ upravljavci zavarovanih območij
- ◆ drugi javni zavodi: za gozdove, ribištvo..

Spremembe zakona

- ◆ Novela zakona /2002
  - ◆ dosledna ločitev upravnih od strokovnih nalog (ZRSVN, TNP)
  - ◆ določitev natančne vsebine naravovarstvenih smernic
  - ◆ sprememba instituta naravovarstvenega soglasja – ZGO
  - ◆ manjše spremembe: pojmi (EU), upravljanje s kmetijskimi zemljišči in gozdovi v državni lasti

Spremembe zakona

- ◆ Novela zakona /2004
  - ◆ prenos EU zakonodaje (presoja sprejemljivosti, določitev Natura območij)
  - ◆ upravljanje s kmetijskimi zemljišči in gozdovi v državni lasti – financiranje zavarovanih območij iz SKZG
  - ◆ podrobnejša ureditev odškodnin za škodo po zavarovanih vrstah, inšpekcijska pristojnost

Izvajanje / Pravna praksa

- ◆ odločitve Ustavnega sodišča
  - lastninjenje naravnih znamenitosti;
  - denacionalizacija Blejski otok
  - omejitve pravnega prometa z državno lastnino
  - sodelovanje javnosti - Aarhuska konvencija
- ◆ druga sodišča
  - vrhovno (zaht. za varstvo zakonitosti): 25. člen ZON / neposredna uporaba medn. Konvencij / prvi odst. 222. člena KZ
  - upravno: naravovarstvena soglasja, lastninjenje NZ

Ocena izvajanja

- ◆ ustreznost ukrepov varstva
- ◆ učinkovitost pravnih institutov
- ◆ učinkovitost organiziranosti /neodvisnost strokovne organizacije
- ◆ administrativne obremenitve

De lege ferenda

- ◆ zakon je “živa stvar”, ki se prilagaja družbenim razmeram
- ◆ desetletno obdobje je čas, da se preveri:
  - učinkovitost vzpostavljenih norm glede na to ali so bili doseženi zastavljeni cilji
  - zastavljene cilje in se jih prilagodi morebitnim spremenjenim razmeram

Hvala za pozornost

